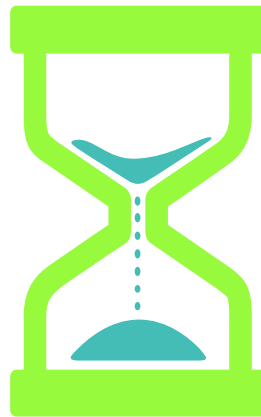

Założenia do regulacji na ścieżkach
dwóch porządków prawnych
transformacji energetycznej:
istniejącego Prawa energetycznego i
nowego Prawa elektrycznego

Marzena Czarnecka

Zmiana prawa

1997

PRAWO ENERGETYCZNE

2021

ZMIANY PRAWO
WSCHODZĄCE – SCHODZĄCE

2025/27

USTROJOWA REGULACJA –
PRAWO ELEKTRYCZNE

Założenia

Dwa porządki prawne
obowiązujące jednocześnie:
Rynek schodzący – ustawa
praw energetyczne wraz z
ustawami dodatkowymi

Rynek wschodzący - ustawa
prawo elektryczne

Vacatio legis – poszczególne
regulacje wyłączone z
użycia...

Elementy podmiotowe i
przedmiotowe

Podział na dwa rynki:

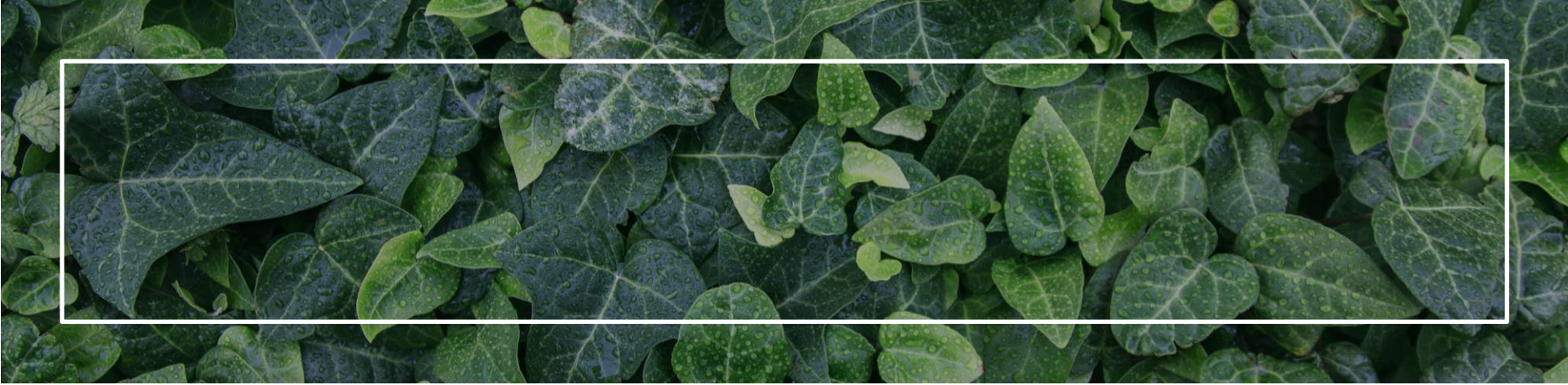
Rynek towarowy –
konkurencja wśród
sprzedawców, działalność
operatora OZE – w prawie
elektrycznym operator
WSE

Rynek techniczny – rynek
mocy

Polityka energetyczna wyodrębniona poza ustawę prawo elektryczne – kwestia rozdziału kompetencji pomiędzy samorząd gminny a administrację państwową, generalnie odpowiedzialny podmiot za bezpieczeństwo energetyczne OSP oraz administracja państwowa

Założenia do ustawy prawo elektryczne (odbiorca):

- 1) klauzula solidarności: ograniczenie uzależnienia od pojedynczych dostawców oraz od państw sąsiadujących, w szczególności w przypadku zakłóceń w dostawach energii; większa przejrzystość przy zawieraniu przez państwa UE umów zakupu energii elektrycznej
- 2) przepływ energii stanowiący „piątą swobodę”: swobodny przepływ energii ponad granicami przy pełnym egzekwowaniu obowiązujących przepisów w obszarach takich jak rozdział sektora energii i niezależność organów regulacyjnych oraz podejmowanie działań prawnych, jeśli zaistnieje taka potrzeba (zasada TPA+ - współdzielenie zasobów KSE).
- 3) efektywność energetyczna: zasadnicza zmiana podejścia do efektywności energetycznej i traktowanie jej, jako pełnoprawnego źródła energii, tak aby mogła ona konkurować na równych warunkach ze zdolnością wytwarzania energii;
- 4) przejście na trwałe społeczeństwo niskoemisyjne: zapewnienie, by lokalnie wytwarzana energia, w tym ze źródeł odnawialnych, była w łatwy i skuteczny sposób przyjmowana do sieci; promowanie przewagi technologicznej UE przez opracowanie technologii odnawialnych nowej generacji oraz przystępność cen energii.

Niektóre wskazane powyżej elementy można osiągnąć bodźcami pozaprawnymi (rosnące koszty powodują rozwój rozwiązań pozasystemowych, do tego dochodzi także rozwój technologiczny), jednakże element regulacyjny może np. w pozytywny sposób wpłynąć na efekt zachęty (m.in. w ramach polityki podatkowej jako instrument wpływania na decyzje ekonomiczne uczestników rynku).

Nowość

WSPÓŁDZIELENIE/ WSPÓŁUŻYTKOWANIE ZASOBÓW KSE

(2022) działania na majątku WEK – kwestie własnościowe

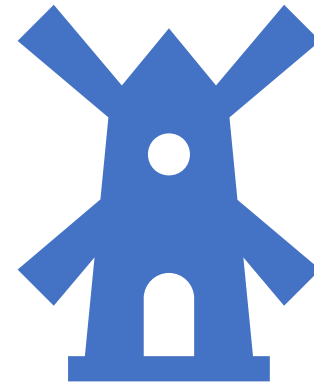
Transfer sieci – ustawa sepecjalna – struktura organizacyjna sieci

2 etapy

Ustawy tzw. rozbiegowe (wchodzą
1:1 do prawa elektrycznego)

Ustawa Prawo elektryczne (2025-
27)

Ustawa o dostępie do informacji

Inwestycje w źródła lokalne;

Profile dla całego rynku europejskiego na połączeniach transgranicznych – przekrój wschodni, przekrój Łódzki, przekrój zachodni, przekrój południowy;

Profile 5 min. – dostęp do informacji – profile europejskie – brak profili zużycia dla sieci niskiego napięcia;

Informacje na niskim i średnim napięciu;

Cyfryzacja sieci.

Ustawa o podziale funkcji

Podział funkcji operatorskich nasieci właścicielskie i rynek techniczny;

Rynek techniczny – Krajowa Dyspozycja Mocy-
rynek techniczny

Rynek techniczny –poza giełdowy;

Nowy rynek bilansujący;

Rynek techniczny źródła oddzielone od funkcji
właścicielskich;

Operator systemu WSE.

Rynek techniczny:

- Operator rynku technicznego jest podmiotem o kompetencjach wydzielonych z kompetencji OSP;
- Operator rynku technicznego funkcjonuje na rynku schodzącym, wschodzącym I i wschodzącym II;
- Swoim zasięgiem obejmuje rynek techniczny funkcjonujący alternatywnie:
- Na infrastrukturze sieciowej NN: od osłony wirtualnej przecinającej połączenia transgraniczne do osłony wirtualnej przecinającej (po stronie wtórnej) wszystkie stacje NN/110 kV w KSE;
- Na infrastrukturze sieciowej NN i 110 kV: od osłony wirtualnej przecinającej połączenia transgraniczne do osłony wirtualnej przecinającej (po stronie wtórnej) wszystkie GPZ w KSE (stacje 110 kV/SN).
- W ramach działań operatora rynku technicznego należy wprowadzić taryfę odległościową. Wysokość taryfy uzależniona będzie od zakresu wykorzystania sieci przez dany podmiot.

Współużtkowanie/współdzielenie
zasobów KSE

Założenia w odniesieniu do Operatora systemu przesyłowego:

- OSP będzie realizować zadania przypisane mu obecnie zarówno w prawie krajowym, a także w prawie UE mającym zastosowanie do OSP. Przewiduje się utrzymanie obowiązku OSP do przyłączania odbiorców, wytwórców i innych operatorów systemu do sieci wraz z obowiązkiem rozbudowy i utrzymywania sieci. OSP będzie miał obowiązek zawrzeć umowę przesyłową z każdym użytkownikiem systemu przyłączonym do jego sieci. Wraz z rozwojem elektroprosumeryzmu rola OSP ulegnie ograniczeniu w myśl zasady subsydiarności, czyli uzupełniania potrzeb energetycznych niepokrytych lokalnie w ramach elektroprosumeryzmu;
- Rynek mocy zostanie wygaszony przez zaprzestanie organizacji aukcji a istniejące umowy mocowe o dłuższym okresie realizacji będą realizowane do czasu ich wygaśnięcia;

-
- OSP powinien pozostać jako podmiot kontrolowany przez Skarb Państwa;
  - Zarządzanie rynkiem bilansującym jako rynkiem technicznym powinno zostać wydzielone z OSP do osobnego podmiotu kontrolowanego przez Skarb Państwa. Podmiotem tam będzie operator rynku technicznego;
  - Organizacje społeczne odbiorców, prosumentów, wytwórców i przedsiębiorstw obrotu energią elektryczną uzyskają prawo do uczestniczenia w charakterze strony w postępowaniach w sprawie ustalenia instrukcji ruchu i eksploatacji sieci przesyłowej a także przy ustalaniu zasad funkcjonowania rynku bilansującego;
  - Ponieważ cały rynek offshore będzie przyłączony do sieci przesyłowej OSP taryfa przesyłowa będzie przenosiła koszty inwestycji związanych w sieć przesyłową powstałą na potrzeby jego rozwoju;
  - Wprowadzenie systemu roamingu elektrycznego tj. opłaty sieciowej, której istotą jest podział na dwie części: część, którą płaci odbiorca (w węźle poboru energii) i na część, którą płaci wytwórca (w węźle wytwórczym), za każdym razem tylko za sieć do punktów spływu tj. za sieć wykorzystaną fizycznie.

Założenia w odniesieniu do Operatora systemu dystrybucyjnego :

- Podobnie jak OSP, OSD będą realizować zadania przypisane im dzisiaj na podstawie obowiązujących przepisów. Przewiduje się utrzymanie obowiązku OSD do przyłączania odbiorców, wytwórców i innych operatorów systemu do sieci wraz z obowiązkiem rozbudowy i utrzymywania sieci. OSD będzie miał obowiązek zawrzeć umowę dystrybucyjną z każdym użytkownikiem systemu przyłączonym do jego sieci. Wraz z rozwojem elektroprosumeryzmu OSD zostaną własnościowo wydzieleni z dużych grup energetycznych poza ich struktury w drodze wymuszenia sprzedaży. Kwestia kto, powinien przejąć własność nad OSD jest kwestią pozostająca do ustalenia. Możliwa jest prywatyzacja inwestorska albo przejęcie OSD przez Państwo (jeden OSD jest własnością prywatną). Nowe regulacje spowodują rozwój liczby i znaczenia OSDn na szczeblu gminnym wspierających działania elektroprosumenckie na obszarze gminy lub kilku gmin;

-
- System opłat dystrybucyjnych zostanie uproszczony i będzie stymulować rozwój elektroprosumeryzmu – korzystanie z dostaw energii elektrycznej z sieci będzie opcją droższą niż realizacja inwestycji elektroprosumenckich. Taryfa dystrybucyjna będzie bowiem przenosić na odbiorców koszty rozwoju rynku offshore (przez taryfę dystrybucyjną) a także dużych inwestycji OZE przyłączanych do sieci dystrybucyjnej. W obecnym stanie prawnym opłata OZE przenosi na odbiorców końcowych koszty wsparcia rozwoju OZE w tym w przyszłości offshore i będzie musiała być zachowana w jej obecnym kształcie;

-
- Elektroprosumenci będą uczestniczyli w WSE wykorzystując swoje SDT, co pozwoli im podejmowanie racjonalnych ekonomicznie decyzji czy i kiedy korzystać z własnych instalacji elektroprosumenckich a kiedy pokrywać zapotrzebowanie z WSE a także będzie stymulować wymianę energii elektrycznej pomiędzy poszczególnymi elektroprosumentami na szczeblu sąsiedzkim i lokalnym ograniczając konieczność budowy i utrzymywania rozbudowanych sieci dystrybucyjnych i przesyłowych;
  - Z zachowaniem odpowiedniego *vacatio legis* zostaną wyeliminowane ulgi w opłatach za energię elektryczną dla dużych odbiorców przemysłowych związane z obowiązkiem zakupu praw majątkowych oraz opłatą OZE i kogeneracyjną, ponieważ powodują one nierównomierne obciążenia różnych grup odbiorców i subsydiowanie skośne z odbiorcami małymi i średnimi. Dodatkową zachętą dla dużych odbiorców przemysłowych do rozwoju własnych instalacji elektroprosumenckich;

-
- Z drugiej strony elektroprosumenci sprzedający nadwyżki do sieci powinni być premiowani za jak największy udział własny zaspokajaniu swoich potrzeb z autoprodukcji. Rozwiązania cenowe dla obszarów silnie zurbanizowanych z ograniczonymi możliwościami rozwoju elektroprosumeryzmu powinny uwzględniać te ograniczone możliwości przy obliczaniu opłat dystrybucyjnych;
  - Wprowadzone zostaną szerokie możliwości budowy inwestycji prosumenckich sensu stricto (na terenie elektroprosumenta) jak i inwestycji w jego sąsiedztwie przyłączonych liniami bezpośrednimi z instalacjami wewnętrznymi prosumenta jak i z sieciami OSD (co obecnie wymaga zgody Prezesa URE, której nigdy nie udzielono). Zostanie dopuszczona i odformalizowana możliwość budowy instalacji wytwórczych OZE przez właścicieli budynków na potrzeby użytkowników pomieszczeń w tych budynkach z możliwością sprzedaży nadwyżek energii elektrycznej na rynek;

Likwidacji ulegną koncesje na działalność w zakresie dystrybucji energii elektrycznej jako dublujące się z decyzjami o wyznaczeniu na operatora systemu elektroenergetycznego;

Organizacje społeczne odbiorców, prosumentów, wytwórców i przedsiębiorstw obrotu energią elektryczną uzyskają prawo do uczestniczenia w charakterze strony w postępowaniach w sprawie ustalenia instrukcji ruchu i eksploatacji sieci dystrybucyjnych.

Założenia w odniesieniu do samorządów

- Samorząd terytorialny na szczeblu gminnym (związki gmin) będzie miał kluczowe znaczenie dla rozwoju elektroprosumeryzmu. Samorząd otrzyma kompetencje do przyjmowania prawa miejscowego określającego zasady budowy źródeł prosumenckich sensu stricto jak również prosumentów wirtualnych. Do zadań własnych samorządów gminnych w zakresie energetyki będzie należała organizacja elektroprosumeryzmu w jednostkach podległym samorządom, organizowane polityki zagospodarowania przestrzennego uwzględniającej maksymalizację wykorzystania możliwości elektroprosumenckich;
- Działalność gmin w tym zakresie będzie nadzorowana przez wyspecjalizowaną administrację rządową powstałą np. poprzez stworzenie Wojewódzkich Urzędów Energetyki jako organów pierwszej instancji nadzorowanych w drugiej instancji przez organ niezależny organ regulacyjny usytuowany jako centralny organ administracji rządowej;
- Z uwagi na fakt, że działalność operatorów systemów ma charakter monopolu naturalnego pozostanie konieczne utrzymanie niezależnego organu regulacyjnego na szczeblu krajowym jako części administracji rządowej. Do jego kompetencji będzie należeć tak jak obecnie nadzór nad relacjami umownymi z odbiorcami wytwórcami i prosumentami w tym rola organu rozstrzygającego spory pomiędzy tymi podmiotami a operatorami na gruncie przyłączenia do sieci, świadczenia usług za pomocą sieci.

Pozostałe założenia

- System wsparcia dla kogeneracji i OZE należy wyłączyć z zakresu ustawy prawo elektryczne;
- W ramach nowego systemu należy powołać podmiot pełniący funkcję koordynatora ds. sporów dla odbiorców, którzy są konsumentami;
- Należy umożliwić Prezesowi URE działalność zarówno ex post, jak i ex ante, ze szczególnym uprawnieniem do tworzenia sandboxów, w tym w szczególności: uprawnienia w zakresie kontroli EMIT, koncesjonowania oraz prowadzenia rejestru wytwórców OZE poza działalnością prosumentów;
- Zmiana dotychczas funkcjonujących zasad przyłączania źródeł energii, ze szczególnym uwzględnieniem źródeł OZE;
- Wprowadzenie do systemu prawa elektrycznego kar finansowych, których wysokość ustalana będzie w zależności od osiągniętych przychodów, np. 15%, odpowiednio do ustalania wysokości kar w ustawie o ochronie praw konkurencji i konsumentów;
- Utworzenie podmiotu w postaci operatora WSE, który będzie wykorzystywał inteligentną infrastrukturę do zarządzania dwoma procesami: alokacją bezpieczeństwa i współdzieleniem sieci. W ramach pierwszego procesu operator odpowiada za bezpieczeństwo techniczne sieci. W ramach drugiego procesu, operator rynkowo współdzieli istniejące zasoby KSE (sieci i systemowe usługi bilansująca regulacyjne) między rynkiem schodzącym a rynkiem wschodzącym. Jego odpowiedzialność będzie właściwie kompensowana na zasadach rynkowych.